

ทางเลือกภาค ธุรกิจรับมือประเด็น ความยั่งยืน

จากประเด็นความยั่งยืนที่จะมีความสำคัญมากขึ้นเรื่อยๆ ภาคธุรกิจจำเป็นต้องศึกษาและพิจารณาผลบวกและผลกระทบจากทางเลือกต่างๆ ที่จะนำมาประยุกต์ใช้ ซึ่งภายใต้ทรัพยากรทางการเงินที่มีจำกัดและความไม่แน่นอนของบริบทแวดล้อม ทำให้ศูนย์วิจัยกสิกรไทยมองว่า ในช่วงแรกธุรกิจส่วนใหญ่น่าจะเลือกหนทางที่ใช้เงินทุนไม่มาก มีความคล่องตัว แล้วค่อยๆ ทำเพิ่มตามความจำเป็น เพื่อหลีกเลี่ยงความเสี่ยงจากการลงทุน

จากผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศสุดขั้วหรือภาวะโลกรวน (Climate Change) ที่ถี่และรุนแรงขึ้น ทำให้ทั่วโลกตื่นตัวต่อประเด็นความยั่งยืน ด้วยการให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม สังคม ธรรมาภิบาล (Sustainability/ESG) ผ่านการกำหนดเป้าหมายการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (ปริมาณการปล่อยเท่ากับการดูดซับ/กักเก็บ) ของนานาประเทศ และการออกมาตรการต่างๆ เพื่อสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนร่วมกันขับเคลื่อน ยกตัวอย่างเช่น มาตรการเก็บค่าธรรมเนียมคาร์บอนข้ามพรมแดนของสหภาพยุโรปและอีกหลายประเทศ การใช้กลไกอัตราภาษีต่อการผลิตสินค้าและบริการอย่างภาษีสรรพสามิตหรือภาษีคาร์บอน การกำหนดค่านิยามกลางและแนวปฏิบัติเพื่อส่งเสริมการปรับตัว เป็นต้น ขณะเดียวกัน ผู้บริโภคยุคใหม่ก็ให้ความสนใจและบางกลุ่มยินดีจ่ายแพงกว่าปกติเพื่อซื้อสินค้าและบริการที่ถูกผลิตและออกแบบอย่างใส่ใจเรื่องความยั่งยืน

ประเด็นความยั่งยืนนี้ แม้ธุรกิจส่วนหนึ่งได้ตระหนักและเริ่มดำเนินการบ้างแล้ว อย่างไรก็ตาม สำหรับธุรกิจส่วนใหญ่อาจนับว่ายังเป็นเรื่องใหม่ที่แตกต่างไปจากวิถีเดิม ทำให้ในบางด้านอาจเป็นโอกาสใหม่ในการสร้างรายได้ แต่ในทางตรงข้าม ก็คงเป็นความท้าทายต่อความสามารถในการแข่งขันให้กับธุรกิจ

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย มองว่า ภาคธุรกิจจะมีทางเลือกในการดำเนินการเพื่อรับมือต่อประเด็นความยั่งยืนที่แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับปัจจัยภายใน อาทิ ความพร้อมของกิจการทั้งความรู้ความเข้าใจ สภาพคล่องและเงินลงทุน เป็นต้น และปัจจัยภายนอก ไม่ว่าจะเป็น ฐานลูกค้า มาตรการของคู่ค้าและทางการ การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ซึ่งแต่ละธุรกิจคงต้องชั่งน้ำหนักถึงผลบวกและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากบริบทแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งผลที่จะตามมาจากการลงทุนเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการต่อผลการดำเนินการในช่วงเวลาต่างๆ ว่าคุ้มค่าหรือไม่และมากน้อยเพียงใด

สำหรับทางเลือกในการดำเนินการเพื่อรับมือต่อประเด็นความยั่งยืน อาจจำแนกเบื้องต้นตามระดับความเข้มข้นของการปรับตัวของภาคธุรกิจ ดังนี้

- **การดำเนินธุรกิจอย่างที่ทำอยู่หรือไม่ดำเนินการอะไรใหม่ เพราะอาจมองว่าประเด็นนี้เป็นเรื่องไกลตัวหรือยังไม่ถึง** : ทางเลือกนี้ ไม่มีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้น แต่อาจแลกมาด้วยความเป็นไปได้ที่ธุรกิจจะสูญเสียตลาดหรือฐานลูกค้าในระยะถัดๆ ไป เมื่อคู่ค้าโดยเฉพาะตลาดนำเข้าหลักอย่างสหภาพยุโรป หันไปเลือกค้าขายกับผู้ประกอบการรายอื่นที่มีการดูแลประเด็นนี้มากกว่าแทน หรือธุรกิจก็อาจจะถูกกระทบมากขึ้นอีกหากมีคู่ค้ามากขึ้นที่บังคับใช้มาตรการฯ นี้ หรือหากมาตรการฯ ของคู่ค้าขยายขอบเขตมาครอบคลุมกลุ่มสินค้าเป็นวงกว้างมากขึ้นกว่าระยะแรกที่กำหนดเพียงสินค้าเข้าข่ายบางรายการ เช่น เหล็ก อะลูมิเนียม ซีเมนต์ เป็นต้น รวมทั้งธุรกิจอาจมีต้นทุนระดมเงินทุนที่แพงขึ้นหากกิจการมีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสูง เมื่อการปล่อยกู้ของสถาบันการเงินต้องดำเนินการตาม Green Taxonomy and Guideline ของทางการในอนาคต
- **การยอมจ่ายเงินซื้อคาร์บอนเครดิต เพื่อให้ผ่านเกณฑ์ที่คู่ค้ากำหนดไว้** : ทางเลือกนี้มีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้นแปรผันตามปริมาณคาร์บอนเครดิตที่กิจการต้องใช้ ควบกับราคาซื้อขายคาร์บอนเครดิตในตลาดที่น่าจะผันผวนในทิศทางที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะแนวโน้มระยะใกล้นี้ที่ผู้ขายคาร์บอนเครดิตยังมีจำนวนที่น้อยกว่าความต้องการใช้คาร์บอนเครดิตอยู่มาก โดยราคาคาร์บอนเครดิตในตลาดซื้อขายของ EU ETS อยู่ที่ราว 85.5 ยูโรต่อตัน ณ 24 มกราคม 2566 ซึ่งทางเลือกนี้ ทำให้ธุรกิจสามารถขายสินค้าให้กับคู่ค้าได้แต่ก็จะมีต้นทุนสูงขึ้นหรือต้นทุนมีความไม่แน่นอนตามความผันผวนของราคาคาร์บอนเครดิตในตลาด
- **การทยอยปรับเปลี่ยนบางกิจกรรม และใช้ประโยชน์สูงสุดจากทรัพยากรที่มีอยู่** ตัวอย่างเช่น การผลิตไฟฟ้าจากพลังงานสะอาด การประหยัดการใช้ไฟฟ้าในกิจการ การใช้รถยนต์พลังงานไฟฟ้า แทนรถน้ำมัน การจัดการเส้นทางการขนส่งให้สูญเสียน้อยที่สุด การบำบัดน้ำเสีย การรีไซเคิลวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น : ทางเลือกนี้คงมีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้น แต่ก็อยู่ในวิสัยที่ธุรกิจส่วนใหญ่ น่าจะสามารถดำเนินการได้ภายใต้ต้นทุนที่ไม่สูงจนเกินไป ขณะที่ ระบบสาธารณูปโภคอย่างไฟฟ้าและน้ำ รถยนต์ วัสดุอุปกรณ์ รวมถึงวัตถุดิบต่างๆ เป็นปัจจัยพื้นฐานที่ธุรกิจต้องใช้อยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม ทางเลือกนี้จะทำให้ธุรกิจได้การดูดซับ/กักเก็บก๊าซเรือนกระจกในปริมาณมากสำหรับช่วงที่เริ่มดำเนินการปรับเปลี่ยนกิจกรรม หากแต่ผลบวกอาจจะค่อยๆ ลดลงเมื่อเวลาผ่านไป นอกจากนี้ การปลูกป่า อาจเป็นแนวทางที่อยู่ในข่ายของทางเลือกนี้เช่นกัน ซึ่งจำเป็นต้องมีพื้นที่ที่เหมาะสมและก็ต้องรอให้ป่าเติบโตระดับหนึ่งแล้วจึงจะได้รับประโยชน์

- การลงทุนเพื่อเปลี่ยนกระบวนการผลิตในแต่ละชั้นให้มุ่งสู่ความยั่งยืน : ทางเลือกนี้ แนนอนว่าธุรกิจใช้เงินลงทุนสูงกว่าทางเลือกอื่นๆ อีกทั้งยังมีความเสี่ยงสูงมากหากระดับเทคโนโลยีในกระบวนการผลิตไม่นิ่งหรือเปลี่ยนแปลงเร็ว แต่ในทางกลับกัน ถ้าธุรกิจสามารถเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงเพื่อรับกับประเด็นความยั่งยืน ก็จะมีโอกาสในการได้ฐานลูกค้ามากกว่าผู้ประกอบการอื่นๆ หรือได้ส่วนแบ่งตลาดเพิ่มขึ้น รวมทั้งมีผลบวกด้านภาพลักษณ์หรือแบรนด์ ตลอดจนโอกาสในการเข้าถึงต้นทุนทางการเงินที่น่าจะถูกกว่า

4 ทางเลือกเบื้องต้นสำหรับภาคธุรกิจในการรับมือกับประเด็นความยั่งยืน

แต่ละทางเลือกยังขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่ธุรกิจเผชิญ ทรัพยากรทางการเงิน และความคล่องตัวในการดำเนินการ

	ค่าใช้จ่าย	โอกาส	หมายเหตุ	ตัวอย่าง
ทำตามวิถีเดิม	ไม่มีในระยะแรก	ส่วนแบ่งตลาดลดลงเมื่อเวลาผ่านไป	เกณฑ์คู่ค้าและทางการส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันที่ต่ำลง	● ผลิตและส่งออกเหล็กอะลูมิเนียมไปตลาดยุโรปซึ่งจะเริ่มถูกเก็บค่าธรรมเนียมคาร์บอนหากเกินเกณฑ์ในปี 2569
ซื้อคาร์บอนเครดิต	น้อยถึงปานกลาง	รักษาสวนแบ่งตลาด	ราคาคาร์บอนเครดิตในตลาดซื้อขายอาจผันผวนในทิศทางที่สูงขึ้น เนื่องจากยังมีความไม่สมดุลของผู้ขายกับผู้ซื้อคาร์บอนเครดิต	● ซื้อคาร์บอนเครดิตในตลาดซื้อขายคาร์บอนเพื่อให้ผ่านเกณฑ์
ปรับบางกิจกรรมและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า	น้อยถึงปานกลาง	รักษาสวนแบ่งตลาด	ค่าใช้จ่ายและโอกาสอาจจะสูงในช่วงแรกของการดำเนินการปรับกิจกรรม	● ปรับกิจกรรมอื่นๆ เพื่อให้ได้คาร์บอนเครดิตสะสมผ่านเกณฑ์
ปรับกระบวนการผลิต	มาก	ส่วนแบ่งตลาดน่าจะเพิ่มขึ้น	ค่าใช้จ่ายสูง และอาจเสี่ยงสูงถ้าเทคโนโลยีไม่นิ่ง จึงต้องประเมินความคุ้มค่ากับโอกาสที่เพิ่มขึ้นจากความสามารถในการแข่งขัน	● ลงทุนปรับเปลี่ยนเครื่องจักรหรือใช้เทคโนโลยีในการผลิตใหม่ที่ได้คาร์บอนต่ำ

4 ทางเลือกข้างต้น เป็นเพียงแนวทางเบื้องต้นสำหรับการวางแผนรับมือกับประเด็นความยั่งยืนที่จะถูกให้ความสำคัญมากขึ้นเรื่อยๆ นับจากนี้ โดยในลำดับแรก เพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์คู่ค้า ภาคธุรกิจอาจจำเป็นต้องรู้ก่อนว่ากิจการของตนปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเท่าใด และจะมีปัจจัยหนุนหรือถูก

กระทบจากมาตรการทั้งในและต่างประเทศอย่างไร จากนั้น แต่ละธุรกิจคงต้องศึกษาทุกปัจจัยแวดล้อมที่เกี่ยวข้องอย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อตัดสินใจเลือกแนวทางที่เหมาะสมที่สุดในแต่ละช่วงเวลา ซึ่งก็อาจไม่จำเป็นต้องใช้ทางเลือกใดทางเลือกหนึ่งไปตลอด รวมทั้ง ในบางกรณีคงจะต้องอาศัยความร่วมมือกับพันธมิตร หรือซัพพลายเชนตลอดห่วงโซ่ในการร่วมมือกันทำด้วย นอกจากนี้ เนื่องจากการพัฒนาเทคโนโลยีไม่หยุดนิ่ง เช่นเดียวกับกฎระเบียบต่างๆ ของทางการทั้งในและต่างประเทศก็อาจต้องรอเวลาให้มีความชัดเจนมากขึ้น ทำให้บางทางเลือกอาจสามารถรอจังหวะในการดำเนินการได้ ขณะที่ บางทางเลือกปรับเปลี่ยนไปเลยจะเหมาะสมกว่า

ยกตัวอย่างเช่น ธุรกิจอาจเริ่มต้นจากการลดส่วนสูญเสียในกระบวนการผลิต แยกขยะและนำวัสดุอุปกรณ์เหลือทิ้งมาใช้ซ้ำ/รีไซเคิล วางแผนก่อนการใช้จ่ายต่างๆ เลือกใช้วัสดุ/วัตถุดิบที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ประหยัดไฟฟ้าและน้ำ การใช้ไฟฟ้าช่วง Off-Peak ที่ค่าไฟต่อหน่วยต่ำ เปลี่ยนมาใช้พลังงานหมุนเวียนผ่านการติดตั้งแผงโซลาร์เซลล์ในโรงงาน การออกแบบเส้นทางการใช้รถยนต์ เปลี่ยนรถยนต์น้ำมันเป็นรถยนต์ไฟฟ้า การลดการขนส่งที่เกี่ยวเปล่า การใช้โซลูชันหรือเทคโนโลยีเพื่อลดความเสี่ยงเปลี่ยนแปลง เป็นต้น ซึ่งแนวทางเหล่านี้ ธุรกิจ SMEs ก็น่าจะสามารถดำเนินการหรือทยอยปรับเปลี่ยนเมื่อถึงจังหวะเวลาที่เหมาะสมได้โดยมีค่าใช้จ่ายที่ไม่สูง

โดยสรุป ศูนย์วิจัยกสิกรไทย มองว่า การพิจารณาทางเลือกของแต่ละธุรกิจ จะขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่ธุรกิจเผชิญ ทรัพยากรทางการเงิน และความคล่องตัวในการดำเนินการ ทั้งนี้ ภายใต้ทรัพยากรทางการเงินที่มีอยู่อย่างจำกัด ขณะเดียวกัน ไปข้างหน้าบริบทแวดล้อมทางเศรษฐกิจและธุรกิจที่มีความไม่แน่นอนสูง ดังนั้น เพื่อรับมือกับประเด็นความยั่งยืนที่กำลังมีความสำคัญมากขึ้นนั้น โดยทั่วไปแล้ว ในช่วงแรกธุรกิจส่วนใหญ่น่าจะเลือกดำเนินการในลักษณะที่ใช้เงินลงทุนไม่มาก มีความคล่องตัวในการดำเนินการ แล้วค่อยๆ พิจารณาทำเพิ่มเติมตามสถานการณ์และความจำเป็นมากกว่าจะเลือกใช้เงินลงทุนสูงตั้งแต่แรกซึ่งในบางกรณีก็มีความเสี่ยงสูงมากจากระดับการพัฒนาของเทคโนโลยีที่อาจจะยังไม่นิ่งเช่นกัน

Disclaimers รายงานวิจัยนี้จัดทำโดย บริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด (KRResearch) เพื่อเผยแพร่เป็นการทั่วไป โดยอาศัยแหล่งข้อมูลสาธารณะ หรือ ข้อมูลที่เชื่อว่ามีความน่าเชื่อถือที่ปรากฏขณะจัดทำ ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงได้ในแต่ละช่วงเวลา ทั้งนี้ KRResearch มิอาจรับรองความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือ ความเหมาะสม ความครบถ้วนสมบูรณ์ หรือความเป็นปัจจุบันของข้อมูลดังกล่าว และไม่ได้รับวัตถุประสงค์เพื่อชี้ชวน เสนอแนะ ให้คำแนะนำ หรือจูงใจในการตัดสินใจเพื่อดำเนินการใดๆ แต่อย่างใด ดังนั้น ท่านควรศึกษาข้อมูลด้วยความระมัดระวัง และใช้วิจารณญาณอย่างรอบคอบก่อนตัดสินใจใดๆ KRResearch จะไม่รับผิดชอบในความเสียหายใดที่เกิดขึ้นจากการใช้ข้อมูลดังกล่าว

ข้อมูลใดๆ ที่ปรากฏในรายงานวิจัยนี้ถือเป็นทรัพย์สินของ KRResearch และ/หรือบุคคลที่สาม (แล้วแต่กรณี) การนำข้อมูลดังกล่าว (ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน) ไปใช้ต้องแสดงข้อความถึงสิทธิความเป็นเจ้าของแก่ KRResearch และ/หรือบุคคลที่สาม (แล้วแต่กรณี) หรือแหล่งที่มาของข้อมูลนั้นๆ ทั้งนี้ ท่านจะไม่ทำซ้ำ ปรับปรุง ดัดแปลง แก้ไข ส่งต่อ เผยแพร่ หรือกระทำการลักษณะใดๆ เพื่อวัตถุประสงค์ในทางการค้า โดยไม่ได้รับอนุญาตล่วงหน้า เป็นลายลักษณ์อักษรจาก KRResearch และ/หรือบุคคลที่สาม (แล้วแต่กรณี)

บริการทุกระดับประทับใจ